

ที่มาและปรัชญา มาตรา 1332

จากหลักในเรื่องกรรมสิทธิ์ ถ้าไม่ใช่เป็นการก่อตั้งกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินโดย
 หามาได้เอง หรือได้มาโดยผลแห่งกฎหมายก็ต้องเป็นการได้มาโดยที่ผู้อื่นโอนให้โดยชอบ
 การโอนกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินจากหลักกฎหมายทั่วไปที่ว่า "ผู้รับโอนไม่มีสิทธิคิดว่าผู้โอน"
 ฉะนั้นถ้าบุคคลที่โอนทรัพย์สินให้ไม่ใช่เจ้าของหรือตัวแทนหรือผู้มีอำนาจจำหน่ายได้โดยชอบ
 การโอนนั้นก็ทำให้กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินโอนไปยังผู้รับโอนไม่ เจ้าของกรรมสิทธิ์มี
 อำนาจติดตามเอาทรัพย์สินนั้นคืนได้ หลักกฎหมายไทยก่อนที่จะใช้ประมวลกฎหมายแพ่ง
 และพาณิชย์ ถือว่ากรรมสิทธิ์เป็นของเจ้าของซึ่งตกน้ำไม่ไหล ตกไฟไม่ไหม้¹ เมื่อมี
 การร่างประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ขึ้นก็ได้นำหลักเรื่องกรรมสิทธิ์มาบัญญัติไว้ใน
 ลักษณะทรัพย์ มาตรา 1336 การที่บุคคลอื่นเอาทรัพย์สินของเจ้าของที่แท้จริงไป
 จำหน่ายโดยไม่มีอำนาจ เพียงแต่ผู้ซื้อหรือรับโอนไว้โดยสุจริต เสียค่าตอบแทน
 หาเป็นเหตุลบต่างกรรมสิทธิ์และสิทธิติดตาม เรียกทรัพย์สินคืนของเจ้าของที่แท้จริงไม่²
 เจ้าของที่แท้จริงมีสิทธิติดตาม เรียกทรัพย์สินคืนได้ตลอดเวลาในฐานะเจ้าของกรรมสิทธิ์
 แต่ในทางดำเนินนโยบายทางเศรษฐกิจและธุรกิจการค้า ถ้าให้เจ้าของที่แท้จริงใช้อำนาจ
 ติดตามเรียกทรัพย์สินคืนได้ทุก ๆ กรณีแล้ว อาจทำให้ขาดความเชื่อถือในทางการค้า
 อันอาจทำให้ เศรษฐกิจของประเทศเสียหาย ฉะนั้นแต่เดิมก่อนร่างประมวลกฎหมายแพ่ง
 และพาณิชย์ ก็ได้มีคำพิพากษาของศาลฎีกาวางหลักยืนยันความเข้มงวดของอำนาจ

¹ กฎหมายลักษณะเบคเสร์จ บทที่ 112.

² ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช, เรื่องเดิม, หน้า 231.

กรรมสิทธิ์ไว้โดยนำหลักกฎหมายปิดปากมาใช้บังคับแก่เจ้าของกรรมสิทธิ์¹ เช่นกรณีที่เจ้าของละเลยหรือประมาทเลินเล่อให้บุคคลอื่นครอบครองทรัพย์สินของตนจนบุคคลทั่วไปเข้าใจว่าบุคคลครอบครองเป็นเจ้าของ ถ้าบุคคลครอบครองนำทรัพย์สินนั้นไปจำหน่าย ผู้ซื้อโดยสุจริตได้สิทธิในทรัพย์สินนั้นเจ้าของเดิมเรียกทรัพย์สินคืนไม่ได้ เนื่องจากถูกกฎหมายปิดปากเมื่อมีความจำเป็นทำให้เคยตั้งข้อยกเว้นในอำนาจคิดตามของเจ้าของในพฤติการณ์พิเศษอย่างหนึ่ง ดังกล่าวแล้วได้อย่างไร ก็อาจมีพฤติการณ์พิเศษอย่างอื่นที่จำต้องตั้งข้อยกเว้นขึ้นไว้ก็ทำได้โดยด้วยเหตุผลในทางนโยบายเช่นเดียวกัน กรณีพฤติการณ์พิเศษตามมาตรา 1332 ซึ่งเป็นบทบัญญัติจำกัดอำนาจกรรมสิทธิ์ของเจ้าของที่แท้จริง ก็ย่อมจะมีที่มาจากความจำเป็นในทางการค้าเพื่อสร้างความมั่นใจแก่ผู้ซื้อและให้กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินโอนเปลี่ยนมือไปได้โดยง่าย แต่เดิมกฎหมายไทยก่อนร่างประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ยึดถือหลักกฎหมายทั่วไปที่ว่าผู้รับโอนไม่มีสิทธิดีกว่าผู้โอน² เมื่อมีการร่างประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ แล้วจึงได้นำหลักเกณฑ์พฤติการณ์พิเศษตามมาตรา 1332 มาบัญญัติเป็นข้อยกเว้นข้อหลักทั่วไปเพื่อให้ทราบที่มาและปรัชญาของมาตรา 1332 ฉะนั้นจึงขออธิบายเปรียบเทียบกับกฎหมายต่างประเทศดังต่อไปนี้

ตามกฎหมายโรมัน

การได้มาซึ่งกรรมสิทธิ์ตามความหมายของกฎหมายโรมัน หมายถึง การได้รับสิทธิในการใช้สอยทรัพย์สินมาจากเจ้าของเดิมและต้องประกอบด้วยความยินยอมร่วมกันด้วย และเนื่องจากกฎหมายโรมันแยกความเป็นเจ้าของออกจากกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินออกจากกัน

¹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 232.

² พระอัยการเบ็ดเสร็จ มาตรา 112.

จึงนิยามการไต่กรรมสิทธิ์ว่า หมายถึงการครอบครองใช้สอยโดยสันติวิธี กล่าวคือ มีการแยกระหว่างเจ้าของกับผู้รับโอนออกจากกัน เมื่อมีการโอนทรัพย์สินไปความเป็นเจ้าของก็โอนไปยังผู้รับโอนโดยพฤตินัยนั่นเอง กล่าวคือสิทธิในทรัพย์สินทั้งหมดตกแก่ผู้รับโอน ดังนั้นผู้รับโอนจึงเสมือนหนึ่งเจ้าของทรัพย์สิน¹ .

กฎหมายโรมันแยกสิทธิในทรัพย์สินกับการมีกรรมสิทธิ์ออกจากกัน การมีกรรมสิทธิ์ของโรมันหมายถึงการเป็นเจ้าของ การเป็นเจ้าของก็คือ การมีทรัพย์สินในทรัพย์สินนั้น เรียกว่า "Dominium" ส่วนสิทธิในทรัพย์สินคือสิทธิในการควบคุมใช้สอยทรัพย์สิน เรียกว่า "Jura in re"² การได้มาซึ่งกรรมสิทธิ์ตามกฎหมายโรมันแบ่งออกเป็นสองประเภทคือ ได้มาทาง "Natural" อันได้แก่ การได้มาทางกฎหมายมหาชน "Jus gentium" ซึ่งใช้บังคับระหว่างรัฐกับประชาชน และการได้มาทาง "Civil" อันได้แก่ การได้มาทางกฎหมาย Jus civile ซึ่งเป็นกฎหมายที่ใช้บังคับระหว่างประชาชนด้วยกัน³ นอกจากนี้กฎหมายโรมันมีการแบ่งแยกประเภทของสัญญาเพราะสัญญาก่อให้เกิดหนี้ซึ่งบังคับได้ตามกฎหมาย⁴ โดยเป็นสัญญาทางทรัพย์สินและสัญญาที่ต้องอาศัยความยินยอม สัญญาทางทรัพย์สินประกอบด้วยข้อตกลงและการโอนการครอบครองทรัพย์สินจากบุคคลหนึ่งไปยังอีกบุคคลหนึ่ง แม้ว่าการตกลงจะเป็น

---

¹ Rudolf Hwbner, A History of Germanic Private Law, Trans, Francis S. Philbrick. (London : Little, Brown, and Company, 1918), pp. 228 -- 229.

² Ibid, pp. 231 - 232.

³ Burdick, op. cit, pp. 327 - 330.

⁴ Gurzon, op. cit, pp.132.

สาระสำคัญของสัญญา แค่นี้ที่แท้จริงขึ้นอยู่กับการโอนการครอบครอง¹ กฎหมายโรมัน ยังไม่มีการแยกระหว่างกรรมสิทธิ์กับการครอบครองออกจากกัน ส่วนสัญญาที่อาศัยความยินยอมโดยใช้เจตนาของคู่กรณีเป็นเกณฑ์การกำหนดลักษณะของสัญญา สัญญาที่อาศัยความยินยอมเป็นสำคัญได้แก่ ซื้อขายเช่า จ้างทำของ และจ้างแรงงาน สัญญาซื้อขายนั้น ความสมบูรณ์อยู่ที่การรู้ตัวทรัพย์สินและราคาแน่นอนแล้ว ผู้ขายต้องมีสิทธิขาย การซื้อขาย ผู้ขายมีหน้าที่ส่งมอบ ส่วนผู้ซื้อมีหน้าที่ชำระราคา² สัญญาซื้อขายตามกฎหมายโรมันนั้น ไม่ได้ทำให้ทรัพย์สินโอนไปในทันที กรรมสิทธิ์จะโอนไปเมื่อมีการส่งมอบทรัพย์สินแล้ว กฎหมายโรมันถือหลักอำนาจกรรมสิทธิ์โดยเด็ดขาด เจ้าของเท่านั้นที่จะโอนผ่านกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินไปได้ เนื่องจากการค้ำอยู่ในวงจำกัด กฎหมายโรมันจึงไม่มีบทบัญญัติเรื่องซื้อขายในพฤติการณ์พิเศษ เพื่อคุ้มครองบุคคลภายนอกผู้สุจริตไว้แต่อย่างใด

ตามกฎหมายแห่งอังกฤษ

กฎหมายแห่งอังกฤษการซื้อขายในตลาดอันเปิดเผย "Market Overt" หมายถึง การซื้อขายโดยเปิดเผยชอบด้วยกฎหมายในท้องตลาดในประเทศอังกฤษ ซึ่งก่อให้เกิดข้อยกเว้น หลักกฎหมายเรื่องผู้รับโอนไม่มีสิทธิ์ดีกว่าผู้โอน ตามประวัติศาสตร์กฎหมายของประเทศอังกฤษถือว่าหลัก "ตลาดอันเปิดเผย" นี้มีที่มาจากกฎหมายแองโกลแซกซอน³ เนื่องจากในระบายนั้นมีสถิติการโจรกรรมสูง และการซื้อขายเป็นวิธีที่สำคัญที่สุดในการโอนกรรมสิทธิ์ กฎหมายแองโกลแซกซอนจึงนำหลักการซื้อขายโดยเปิดเผยมา

¹ Ibid.

² Ibid, pp. 149 .

³ Effect of Entrusting Goods to Merchant, p. 410.

เป็นข้อยกเว้นของหลักผู้รับโอนไม่มีสิทธิดีกว่าผู้โอน ฉะนั้นหลักการซื้อขายในตลาด
 อันเปิดเผยจึงบัญญัติขึ้นเพื่อคุ้มครองผู้สุจริตและทำการทุกอย่างด้วยความสุจริต เป็น
 การสร้างความมั่นใจให้แก่ผู้ซื้อว่า ถึงอย่างไรตนก็จะไม่ได้รับความเสียหายจนเกินไป
 นัก ซึ่งในระยะแรก ๆ นั้น ทองตลาดที่จะเข้าลักษณะเป็นตลาดอันเปิดเผยคงเป็น
 อยู่อย่างจำกัด ร้านค้ามีน้อยเจ้าของทรัพย์สินยอมไปสืบเสาะหาทรัพย์สินที่สูญหายของ
 ตนได้ง่ายจากร้านค้าในทองตลาดเหล่านั้น นอกจากนี้ยังเป็นนโยบายสำคัญของรัฐที่
 ต้องการควบคุมการซื้อขายในทองตลาด หลักนี้โคจรายเป็นส่วนหนึ่งของหลักกฎหมาย
 จารีตประเพณี "Common Law" ¹ เรื่อยมาจนกระทั่งได้มีการจัดทำพระราชบัญญัติ
 ซื้อขายขึ้นก็ได้มีการนำเอาหลักเรื่อง "ทองตลาด" มาบัญญัติไว้เป็นข้อยกเว้นของ
 หลักผู้รับโอนไม่มีสิทธิดีกว่าผู้โอน เป็นการประนีประนอมระหว่างหลักคุ้มครองเจ้าของ
 กรรมสิทธิ์และหลักคุ้มครองบุคคลที่ซื้อทรัพย์สินโดยสุจริต ² โดยบัญญัติว่า

"ในกรณีที่มีการขายทรัพย์สินในทองตลาดตามปกติประเพณีทางการค้า
 ผู้ซื้อยอมได้มาซึ่งกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินนั้น หากว่าสุจริตและไม่ทราบถึงข้อบกพร่อง
 ในสิทธิของผู้ขาย" ³

จากบทบัญญัติดังกล่าว หลักเรื่องทองตลาดตามกฎหมายแพ่งอังกฤษ ใช้กับการซื้อขาย
 ทรัพย์สินเท่านั้น ซึ่งเป็นสัญญาทางคอบแทน ไม่รวมถึงการได้ทรัพย์สินมาจากสัญญาอย่าง
 อื่น ๆ เช่น สัญญาแลกเปลี่ยน หลักเรื่อง "ทองตลาด" นี้ศาลของอังกฤษได้ตีความให้
 สอดคล้องกับหลัก Common Law เรื่อยมา ทำให้คำว่า "ทองตลาด" มีความหมาย

¹ Ibid.

² D.W. Greig, *op.cit*, p. 102.

³ The Sale of Goods Act, 1893, Section 22 (1).

พิเศษ 2 ประการคือ ร้านค้าทุกร้านในบริเวณที่เป็นนครลอนดอน เป็นท้องตลาด โดยปริยาย¹ ส่วนร้านค้านอกบริเวณนครลอนดอนจะเป็นท้องตลาดก็ต่อเมื่อเข้าลักษณะเป็นตลาดการค้าโดยเปิดเผยแก่สาธารณะชนและตั้งขึ้นโดยชอบด้วยกฎหมาย²

ฉะนั้น สถานที่ที่จะเป็น "ท้องตลาด" ได้นั้นต้องเป็นตลาดที่เปิดเผยเปิดโอกาสให้แก่ประชาชนทั่วไปมีสิทธิจะทำการซื้อขายสินค้าและเป็นสถานที่ที่คนทั่วไปทราบว่ามีสินค้าชนิดนั้นขายอยู่ สำหรับในนครลอนดอนถือว่า ร้านค้าทุกร้านเป็นท้องตลาด ส่วนนอกเขตนครลอนดอนจะเป็นท้องตลาดได้จะต้องเป็นร้านค้าที่ตั้งขึ้นเป็นประจำโดยบทบัญญัติหรือโดยระยะเวลาหรือภายใต้พระราชบัญญัติให้อำนาจไว้³

ประเภทของสินค้าที่จะซื้อขายจะต้องเป็นสินค้าที่ปกติย่อมมีการซื้อขายในท้องตลาดนั้น⁴ โดยประชาชนทั่วไปย่อมทราบว่าสินค้าชนิดนั้นวางขายอยู่ในท้องตลาดนั้น ส่วนผู้ขายสินค้าที่ผู้ซื้อจะได้รับสิทธิถามหลักเรื่องท้องตลาดนี้จะต้องเป็นกรณีที่ร้านค้าขายสินค้าให้แก่ลูกค้าไม่ใช่ลูกค้าขายสินค้าให้แก่เจ้าของร้าน⁵

---

¹ G.H.L.Fridman, op. cit., p. 117.

² Lee V Bayes and Robinson (1856) 18 C.B. 599 at p 610.

³ D.W. Greig, op. cit. pp. 102 - 103.

⁴ Ibid, pp. 104 - 105.

⁵ Ibid, p. 104.

เวลาในการทำการซื้อขายจะต้องทำการซื้อขายทรัพย์สินกันตามวันเวลา ประกอบธุรกิจทั่วไปแห่งการค้าชนิดนั้น¹ และต้องทำการซื้อขายโดยเปิดเผยไม่ใช่เป็นการซื้อขายกันในห้องลับหรือหลังม่าน หรือเมื่อมีการปิดประตู หน้าต่าง หรือหลังพระอาทิตย์ตก² ซึ่งต้องเป็นการซื้อขายกันโดยเปิดเผยนั่นเอง นอกจากนั้นผู้ซื้อต้องทำการซื้อทรัพย์สินโดยสุจริต กล่าวคือต้องไม่รู้ว่าผู้ขายไม่ใช่เจ้าของหรือไม่มีสิทธิที่จะโอนทรัพย์สิน แลดูผู้ซื้อไม่รู้โดยที่ไม่ควรจะไม่รู้ แต่เป็นเพราะความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงจึงไม่รู้จักดีว่าผู้ซื้อไม่สุจริต การซื้อขายโดยผู้ซื้อถือว่าผู้ขายไม่มีสิทธิจะโอนขาย แม้ภายหลังผู้ขายจะมีสิทธิขึ้นมา เจ้าของเดิมก็อาจติดตามเอาคืนได้โดยผู้ซื้อเอง³ ความสุจริตหรือไม่สุจริตของอาศัยธรรมเนียมปฏิบัติและชนิดของสินค้าในตลาดนั้น ๆ มาประกอบด้วย⁴

ฉะนั้น จะเห็นได้ว่าหลักเกณฑ์ "ห้องตลาด" ตามกฎหมายอังกฤษ คำนึงถึงความสุจริตและการทำสัญญาซื้อขายโดยเปิดเผยเป็นสำคัญ เมื่อการซื้อขายทรัพย์สินสมบูรณ์ ผู้ซื้อยอมไต่กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินนั้น⁵

เมื่อได้พิจารณาหลักเกณฑ์ "ห้องตลาด" ตามพระราชบัญญัติซื้อขายของอังกฤษ เปรียบเทียบกับบทบัญญัติ ของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1332 ของไทยแล้ว จะเห็นได้ว่า หลัก "ห้องตลาด" ของอังกฤษ เป็นที่มาของหลักเกณฑ์ในบทบัญญัติมาตรา 1332 ของไทย ซึ่งเป็นหลักให้ความคุ้มครองบุคคลภายนอก ผู้ทำการโดยสุจริตเปิดเผย

¹ Clayton V Le Roy (1911) 2 K.B. 1031.

² D.W. Greig. op. cit. p. 104.

³ De Bates V. Searls, 52 S.D. 603, 219 N.W.

⁴ Halsbury, op.cit. p. 22.

⁵ The Sale of Goods Act, 1893, Section 24 (1).

และเสียค่าตอบแทนหากได้ทำการซื้อทรัพย์สินในพฤติการณ์พิเศษ ตามที่กฎหมายกำหนดไว้ เป็นการได้กรรมสิทธิ์มาในพฤติการณ์พิเศษจากหลักที่ว่าบุคคลต้องเชื่อในความสุจริตของบุคคลอื่นประกอบกับการสร้างความมั่นใจให้กับวงการค้าเป็นการผ่อนคลายนานาจรกรรมสิทธิ์ของเจ้าของที่แท้จริง จึงเป็นข้อยกเว้นของหลักผู้รับโอนไม่มีสิทธิดีกว่าผู้โอน แต่หลักเรื่อง "ทองตลาด" ตามกฎหมายอังกฤษใช้นับค้ำเฉพาะการซื้อขายสังหาริมทรัพย์เท่านั้น ส่วนการซื้อขายสังหาริมทรัพย์อยู่ในบังคับของกฎหมาย The Factors, Act, 1887

ตามกฎหมายแพ่งฝรั่งเศส

กฎหมายแพ่งฝรั่งเศส ถือหลักการได้กรรมสิทธิ์โดยระบบเจตนา เมื่อคู่สัญญาได้ทำการซื้อขายสำเร็จบริบูรณ์แล้ว กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินย่อมโอนผ่านไปยังผู้ซื้อทันทีที่ได้ตกลงกันในเรื่องตัวทรัพย์สินและราคา ถึงแม้ว่าจะยังไม่ได้ส่งมอบการครอบครอง หรือยังไม่ได้ชำระราคาก็ตาม ซึ่งเป็นหลักการโอนกรรมสิทธิ์ในระบบสัญญาเดียว การซื้อทรัพย์สินจากผู้ไม่มีอำนาจขาย กล่าวคือ มิได้เป็นเจ้าของทรัพย์สิน แม้ผู้ซื้อจะสุจริต ไม่รู้ว่าผู้ขายไม่มีอำนาจขายก็ตาม กรรมสิทธิ์ก็ไม่โอนไป¹ แต่เนื่องจากกฎหมายแพ่งฝรั่งเศส ยึดถือหลักกฎหมายว่าในส่วนที่เกี่ยวกับสังหาริมทรัพย์ ผู้ครอบครองผู้นั้นย่อมเป็นเจ้าของ² ฉะนั้นผู้ซื้อสังหาริมทรัพย์ เมื่อทำสัญญาซื้อขายและได้รับโอนการครอบครองแล้ว ผู้ซื้อย่อมเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ในสังหาริมทรัพย์นั้น แม้ว่าจะซื้อมาจากผู้ไม่มีอำนาจขายก็ตาม แต่หาทรัพย์สินที่ซื้อมานั้นเป็นทรัพย์สินที่ถูกขโมยมาหรือเป็นทรัพย์สินหาย ผู้ซื้อมิได้กรรมสิทธิ์³ เจ้าของอาจเรียกทรัพย์สินคืนได้ภายในกำหนด 3 ปี นับแต่วันที่ทรัพย์สินหายหรือถูกขโมยไป ซึ่งเป็นไปตามหลักผู้รับโอนไม่มีสิทธิดีกว่า

¹ Planiol, op.cit, Vol II, part I, pp. 301 - 303.

² Gode Civil Francais; Art 2179.

³ Gode Civil Francais; Art 1599, 2279.

ผู้โอน กฎหมายแห่งฝรั่งเศส ให้นำบัญญัติขอยกเว้นในการซื้อทรัพย์สินในพฤติการณ์พิเศษ เป็นขอยกเว้นไว้เพื่อคุ้มครองผู้ซื้อไว้ว่า

"ถ้าผู้ครอบครองปัจจุบันแห่งทรัพย์สินซึ่งถูกขโมยมาหรือทรัพย์สินหายไ้การ ครอบครองทรัพย์สินนั้นมาจากการซื้อทรัพย์สินนั้นมาจากรานแสดงสินค้าหรือจากการขาย หอกลตลาด หรือจากห้องตลาดหรือจากพ่อค้าซึ่งขายของชนิดนั้น เจ้าของเดิมไม่อาจบังคับ ให้ต้องคืนทรัพย์สินนั้นแก่ตนได้ เว้นเสียจะได้ใช้เงินราคาซึ่งผู้ครอบครองได้ชำระไปเพื่อ ทรัพย์สินนั้น" ¹

จากบทบัญญัติดังกล่าวจะเห็นได้ว่าหลักเกณฑ์ตามมาตรา 2280 วรรค 1 นี้ก็คือหลักเกณฑ์ ในเรื่อง "ห้องตลาด" นั้นเอง อันเป็นขอยกเว้นหลักผู้รับโอนไม่มีสิทธิดีกว่าผู้โอน ซึ่งให้ ความคุ้มครองผู้ซื้อทรัพย์สินซึ่งเป็นสัญญาต่างตอบแทนในพฤติการณ์พิเศษ กล่าวคือ ซื้อทรัพย์สิน จากการขายในงานแสดงสินค้า หรือจากการขายหอกลตลาด หรือจากห้องตลาดหรือจาก พ่อค้าซึ่งขายของชนิดนั้น เมื่อผู้ซื้อได้ทำการซื้อโดยสุจริตโดยไม่รู้หรือไม่ควรจะรู้ว่า ทรัพย์สินนั้นเป็นทรัพย์สินหายหรือเป็นทรัพย์สินที่ถูกขโมยมาและต้องเป็นการซื้อในเวลาที่เป็น ปกติแห่งการค้ำนั้น เมื่อผู้ซื้อได้ครอบครองทรัพย์สินที่ซื้อมานั้นแล้ว ผู้ซื้อไม่จำต้องคืน ทรัพย์สินนั้นให้แก่เจ้าของ เว้นแต่จะได้รับชดเชยราคาซึ่งผู้ซื้อได้ชำระไปเพื่อทรัพย์สินนั้น คำว่า ราคาซึ่งผู้ซื้อได้ชำระไปเพื่อทรัพย์สินนั้น หมายความว่ารวมถึง ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับ ค่าทรัพย์สิน เช่น ค่าบำรุงรักษาทรัพย์สิน สิทธิของผู้ซื้อซึ่งครอบครองทรัพย์สินไว้ไม่จำต้อง

¹ The Code Civil Francais ; Art 2280 par I.

คินนี้เป็นสิทธิเหนือทรัพย์สินซึ่งมีลักษณะ คล้ายคลึงกับสิทธิยึกหนวง¹ หนึ่งเจ้าของที่แท้จริง จะต้องไต่ทรัพย์สินภายในกำหนดเวลา 3 ปี โดยนำบทบัญญัติมาตรา 2279 มาใช้บังคับ ถ้าเจ้าของที่แท้จริงไม่มาไต่คืนภายในกำหนดเวลาดังกล่าวกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินนั้นก็ตกให้แก่ผู้ซื้อโดยสมบูรณ์ เมื่อผู้ซื้อได้รับชดเชยราคาซึ่งผู้ซื้อได้ชำระไปเพื่อทรัพย์สินนั้นจากเจ้าของที่แท้จริงจนเต็มจำนวนแล้วผู้ซื้อที่ไม่มีสิทธิที่จะฟ้องไล่เบี้ยเอาจากผู้ขายในฐานะ ผู้กรอนสิทธิ

จากบทบัญญัติดังกล่าว จะเห็นได้ว่าหลักเกณฑ์ในเรื่อง "ทองตลาด" ตามกฎหมายแพ่งฝรั่งเศสเป็นข้อยกเว้นของข้อยกเว้นของหลักที่ว่า สัตหวิมทรัพย์สินผู้ใดครอบครอง ผู้นั้นเป็นเจ้าของโดยนำหลัก "ทองตลาด" มาเป็นข้อยกเว้นของหลักเรื่องทรัพย์สินหายหรือถูกขโมย ซึ่งเป็นกรณีที่ทรัพย์สินพรากไปจากเจ้าของโดยเจ้าของไม่ได้สมัครใจ หลักเกณฑ์ "ทองตลาด" ตามกฎหมายแพ่งฝรั่งเศส แม้จะมีหลักเกณฑ์คล้ายคลึงกับบทบัญญัติ มาตรา 1332 ของไทย แต่มีที่มาต่างกัน ความกฎหมายฝรั่งเศส หลักเรื่อง "ทองตลาด" เป็นข้อยกเว้นในการใช้สิทธิติดตามของเจ้าของที่แท้จริงในกรณีทรัพย์สินหายหรือถูกขโมย โดยนำหลักเกณฑ์การชื้อขายโดยสุจริตเปิดเผยในพฤติการณ์พิเศษมาใช้บังคับคัดรอนอำนาจกรรมสิทธิ์ของเจ้าของที่แท้จริง และผู้ซื้อต้องได้ครอบครองทรัพย์สินนั้นแล้ว ส่วนบทบัญญัติมาตรา 1332 ของไทย เป็นข้อยกเว้นของหลักผู้รับโอนไม่มีสิทธิดีกว่าผู้โอน โดยนำหลักเกณฑ์การชื้อขายโดยสุจริตเปิดเผยในพฤติการณ์พิเศษมาใช้บังคับ พรากกรรมสิทธิ์ของเจ้าของเดิมให้ตกให้แก่ผู้ซื้อ และบทบัญญัติมาตรา 1332 ผู้ซื้อไม่จำเป็นต้องครอบครองทรัพย์สินที่ซื้อ เพียงแต่เมื่อใดทำการซื้อทรัพย์สินตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในมาตรา 1332 ครบถ้วนสมบูรณ์แล้ว ผู้ซื้อก็ได้สิทธิในทรัพย์สินโดยผู้ขายยังไม่จำเป็นต้องส่งมอบการครอบครอง

¹ ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช, เรื่องเดิม, หน้า 245 - 246.

ความกฎหมายพาณิชย์ของสหรัฐอเมริกา

ในสหรัฐอเมริกา สมัยก่อนใช้กฎหมายลายลักษณ์อักษร (ใช้ common law) หลักเรื่อง "ตลาดอันเปิดเผย" หรือท้องตลาด ไม่เป็นที่ยอมรับกัน แม้ผู้ซื้อจะซื้อโดยสุจริตในตลาดอันเปิดเผยก็ตาม อย่างไรก็ตามเมื่อมีการจัดทำประมวลกฎหมายพาณิชย์ฉบับเอกกรุปขึ้นก็ได้มีการยอมรับหลัก "ตลาดอันเปิดเผย" นี้ แต่ได้มีการวางหลักเกณฑ์ใหม่ให้รัดกุมขึ้นเป็นว่า การมอบสินค้าให้แก่ผู้ขายของชนิดนั้นจนเป็นเหตุให้มีการโอนของนั้นต่อไปให้ผู้อื่น ย่อมทำให้ผู้ซื้อได้กรรมสิทธิ์หรืออยู่ในฐานะผู้รับโอนได้โดยมีผู้ซื้อว่า

"บุคคลผู้ได้รับทรัพย์สินไว้เพื่อกิจตามปกติแห่งการค้า บุคคลนั้นอาจโอนกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินนั้นให้แก่บุคคลภายนอก ซึ่งรับซื้อไว้โดยสุจริตตามปกติแห่งวิถีการค้าได้แม้ตนจะไม่ได้รับมอบอำนาจให้โอนก็ตาม" ¹

จากบทบัญญัติดังกล่าวจะเห็นได้ว่าตามประมวลกฎหมายพาณิชย์ ฉบับเอกกรุปของสหรัฐอเมริกา ไม่ได้ลอกเรียนหลัก "ตลาดอันเปิดเผย" มาทั้งหมดเพียงแต่ว่าเมื่อมีการมอบสินค้าให้อยู่ในความครอบครองของผู้ค้าผู้ขายของ ชนิดนั้นหรือทำธุรกิจเกี่ยวกับตัวของชนิดนั้น พอลาดังกล่าวยอมโอนทรัพย์สินนั้นต่อไปให้แก่ผู้ซื้อ ซึ่งกระทำการโดยปกติทางการค้าได้ คำว่า "การมอบสินค้าให้" (Entrusting) หมายถึงการส่งมอบการครอบครองโดยไม่คำนึงว่ามีเงื่อนไขอย่างไรหรือไม่ และไม่คำนึงว่าการได้รับการส่งมอบจะได้อำนาจโดยกลไก ฉลาด ใดๆหรือไม่ ²

¹ The Uniform Commercial Code, Article 2, Section 2 - 403 (2).

² Effect of Entrusting Goods to Merchant, p. 411.

หลักเกณฑ์เรื่องการมอบสินค้าให้^๑ให้ความสำคัญแก่ผู้ซื้อ ซึ่งกระทำโดยสุจริตในวิถีทางการค้าโดยปกติ ฉะนั้นการฝากของให้พ่อค้ายอมก่อให้เกิดสิทธิที่พ่อค้านั้นจะขายของที่ฝากต่อไปได้โดยไม่ต้องคำนึงถึงเงื่อนไขที่เจ้าของเดิมวางไว้^๑ ข้อนี้เป็นเสมือนกฎหมายปิดปากเจ้าของเดิมโดยเฉพาะอย่างยิ่งกรณีการมอบของให้ไปอยู่ในความครอบครองของผู้ทอดตลาด ผู้รับฝากมีสิทธิที่จะนำเอาทรัพย์สินที่ตนรับฝากไว้ขายต่อไปได้ ถ้าผู้ซื้อซื้อโดยสุจริต และผู้รับฝากนั้นทำธุรกิจเกี่ยวกับทรัพย์สินนั้นโดยปกติอยู่แล้ว การมอบทรัพย์สินให้พ่อค้าซึ่งเป็นช่างซ่อมก็ก่อให้เกิดสิทธิแก่ผู้นั้นที่จะขายทรัพย์สินนั้นต่อไปได้เช่นกัน^๒ อย่างไรก็ตามหลักเกณฑ์การมอบสินค้าที่มีข้อจำกัดอยู่บ้าง^๓ กล่าวคือ

ประการแรก เฉพาะแต่เพียงการขายซึ่งผู้ซื้อซื้อโดยสุจริตในวิถีทางการค้าโดยปกติเท่านั้นจึงจะได้รับความคุ้มครองหลักข้อนี้เทียบได้กับหลักตลาดอื่นเปิดแผนนั้นเอง

ประการที่สอง หลักนี้ไม่เปลี่ยนแปลงหลักใหญ่ที่ว่า ผู้ที่ลักทรัพย์มาไม่อาจโอนทรัพย์สินต่อไปได้ เพราะแม้ว่าคนร้ายจะลักทรัพย์มามอบให้พ่อค้าขายต่อ เจ้าของที่แท้จริงก็อาจติดตามเอาคืนได้ เพราะพ่อค้ามิได้รับมอบหมายมาจากเจ้าของที่แท้จริงเป็นการขัดกับหลัก "การมอบสินค้าให้"

สำหรับสถานะของผู้ซื้อซึ่งซื้อสินค้าจากพ่อค้าโดยปกติวิถีทางแห่งการค้านั้น คำว่า "ผู้ซื้อ" หมายถึงผู้ใดทำการซื้อตามสัญญาซื้อขายหรือสัญญาอื่นที่อาจเทียบได้เช่น

¹ Ibid, p. 411 - 2.

² Ibid, p. 413.

³ Ibid, p. 414.

เขาซื้อ แต่ผู้ซื้อนั้นต้องสุจริต กล่าวคือ ไม่ทราบว่าผู้ขายไม่มีสิทธิขาย และต้องซื้อ โดยวิธีทางการค้าซึ่งกระทำการโดยเปิดเผย การซื้ออาจเป็นการแลกเปลี่ยนก็ได้ การที่จะเป็นผู้ซื้อในวิธีทางการค้าโดยปกตินั้นต้องแสดงให้เห็นว่ามีการแลกเปลี่ยน ประโยชน์กันเช่น ผู้ซื้อทั่ว ๆ ไป การชำระหนี้ด้วยสิ่งของอื่นไม่ใช่เป็นการซื้อจึง ไม่ได้รับความคุ้มครอง ในกรณีที่ผู้ซื้อก็เป็นพ่อค้า กฎหมายต้องการมากกว่าความ สุจริตของผู้ซื้อธรรมดา¹ กล่าวคือต้องใช้ความระมัดระวังตามวิสัยของผู้ทำการ ค้าขายของชนิดนั้นด้วย นอกจากนี้ การซื้อสินค้าในราคาต่ำกว่าปกติมากอาจแสดงให้เห็นว่ามีข้อบกพร่องที่วิธิต่างแห่งการค้า

ตามบทบัญญัติของสหรัฐอเมริกา หลัก "การมอบสินค้าให้" เป็นบทบัญญัติ ที่วางหลักเกณฑ์ใหม่ให้รัดกุมยิ่งขึ้นกว่าหลัก "ตลาดอันเปิดเผย" ของอังกฤษ ซึ่งมาจากหลักที่ว่าบุคคลจะต้องเชื่อในความสุจริตของผู้อื่น ทำให้ผู้ได้รับมอบทรัพย์สินเพื่อจิจตามปกติแห่งการค้า บุคคลนั้นอาจโอนกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินนั้นให้แก่บุคคล ภายนอกได้ หลักเกณฑ์ "การมอบสินค้า" นี้เป็นหลักเกณฑ์ใหม่ บทบัญญัติมาตรา 1332 ของไทยไม่ได้บัญญัติไว้

ตามกฎหมายแพ่งเยอรมัน

การโอนกรรมสิทธิ์ตามกฎหมายแพ่งเยอรมัน ยึดถือระบบสองสัญญา กล่าวคือ แยกเป็นสัญญาทางหนี้และสัญญาทางทรัพย์สิน การโอนกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินต้องประกอบด้วย ข้อตกลงในทางหนี้และการส่งมอบการครอบครองโดยเจตนาให้กรรมสิทธิ์โอนผ่านไปยัง ผู้รับโอน² กล่าวอีกนัยหนึ่งกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินที่ซื้อขายจะโอนไปต่อเมื่อได้มีการโอน

¹ Ibid, p. 414 - 415.

² Cohn, op. cit, p. 180.

การครอบครองแล้ว¹ แม้สัญญาทางหน้จะไม่สมบูรณ์ แต่หากสัญญาทางทรัพย์สินสมบูรณ์ กรรมสิทธิ์ก็โอนผ่านไปยังผู้ซื้อ² แต่ผู้ซื้ออาจต้องคืนในฐานลาภมิควรได้ การซื้อทรัพย์สินจากผู้ขายซึ่งมิใช่เป็นเจ้าของหรือไม่มีอำนาจที่จะขายเมื่อผู้ซื้อทำการโดยสุจริตและได้รับมอบการครอบครองทรัพย์สินแล้ว ผู้ซื้อก็ได้กรรมสิทธิ์³ กรณีผู้ซื้อไม่สุจริตกล่าวคือ ผู้ซื้อหรือควรจะได้รู้ว่าผู้ขายไม่มีอำนาจขาย กรรมสิทธิ์ก็ยอมไม่โอนไปยังผู้ซื้อ⁴ อย่างไรก็ดีถ้าหาก ผู้ซื้อซื้อทรัพย์สินที่ผู้ขายเป็นทรัพย์สินที่ถูกขโมยมา หรือทรัพย์สินสูญหาย หรือเป็นทรัพย์สินที่ถูกพรากไปจากเจ้าของเดิม กล่าวคือกรณีนี้ เจ้าของเดิมถูกพรากการครอบครองไปโดยไม่สมัครใจเช่นนี้ แม้ผู้ซื้อจะสุจริตและได้ทำสัญญาทางทรัพย์สินสมบูรณ์แล้วก็ตาม ผู้ซื้อก็ไม่ได้กรรมสิทธิ์⁵ เว้นแต่ทรัพย์สินที่ได้รับโอนมานั้นจะเป็นเงินตราหรือเป็นทรัพย์สินที่โดยปกติยอมคืนไป เพราะการใช้หรือเป็นทรัพย์สินที่ได้มาจากการขายทอดตลาด ผู้ซื้อจึงจะได้กรรมสิทธิ์⁶ เป็นข้อยกเว้นของข้อยกเว้นที่ให้ความคุ้มครองแก่ผู้ซื้อทรัพย์สินโดยสุจริตโดยเปิดเผยในพฤติการณ์พิเศษ แต่ผู้ซื้อต้องได้ครอบครองทรัพย์สินนั้นแล้ว และใช้เฉพาะการซื้อขายสังหาริมทรัพย์เท่านั้น⁷ เพราะกฎหมายแพ่งเยอรมัน สังหาริมทรัพย์การครอบครองมีค่าเท่ากรรมสิทธิ์

¹ Ibid, p. 131.

² Ibid, p. 181.

³ German Civil Code ; Art 932 part, 1, par 2.

⁴ German Civil Code ; Art 932 part 2

⁵ German Civil Code : Art 932 part 1.

⁶ Schuster, op. cit, p. 398.

⁷ Cohn, op. cit, pp. 182 - 183.

ตามบทบัญญัติกฎหมายแพ่งเยอรมัน มิได้มีการกำหนดหลักเกณฑ์ในเรื่อง "ท้องตลาด" ไว้โดยชัดแจ้งอย่างเช่นกฎหมายแพ่งอังกฤษ หลัก "ท้องตลาด" เป็นเพียงข้อยกเว้นในการใช้สิทธิติดตามของเจ้าของที่จริงในกรณีทรัพย์สินหาย ถูกขโมยหรือถูกพรางไปโดยเจ้าของมิได้สมัครใจ เนื่องจากกฎหมายแพ่งเยอรมัน ยึดถือหลักว่า สิ่งหาทรัพย์สินผู้ครอบครองมีสิทธิเช่นอย่างเจ้าของ ฉะนั้นเมื่อผู้ซื้อ ได้รับโอนทรัพย์สินและได้ครอบครองทรัพย์สินนั้นไว้โดยสุจริตแล้ว ผู้รับโอนย่อมได้ กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินนั้น บทบัญญัติมาตรา 1332 ของไทยเป็นข้อยกเว้นของหลัก ผู้รับโอนไม่มีสิทธิดีกว่าผู้โอน ไซ้บังคับกับการซื้อขายทรัพย์สินโดยสุจริตไม่ว่าผู้ขาย จะได้ทรัพย์สินนั้นมาเพราะเหตุใดไม่ว่าจะเป็นทรัพย์สินหายหรือทรัพย์สินที่ถูกขโมยมา

ตามกฎหมายแพ่งญี่ปุ่น

กฎหมายแพ่งญี่ปุ่น แบ่งแยกเป็นสัญญาทางหนี้และสัญญาทางทรัพย์สินเช่นเดียวกับ กฎหมายแพ่งเยอรมัน ตามกฎหมายแพ่งญี่ปุ่น การแสดงเจตนาของคู่กรณีทำให้กรรมสิทธิ์ โอนไปยังผู้ซื้อก็มีผลสมบูรณ์ กรรมสิทธิ์ยอมโอนไปทันที¹ แก่ผลของการโอนกรรมสิทธิ์ ยังใช้บังคับบุคคลภายนอกไม่ได้จนกว่าจะได้ทำตามแบบที่กฎหมายกำหนด กล่าวคือ กรณีสิ่งหาทรัพย์สินต้องมีการส่งมอบการครอบครองให้แก่ผู้ซื้อเสร็จสิ้นแล้ว² อันเป็น บทบัญญัติให้การคุ้มครองบุคคลภายนอกผู้สุจริต³ การซื้อทรัพย์สินโดยสุจริตแม้ผู้ขาย จะไม่ใช่เจ้าของ ถ้าผู้ซื้อได้ครอบครองทรัพย์สินนั้นแล้วผู้ซื้อก็ได้กรรมสิทธิ์⁴ เว้นแต่ กรณีทรัพย์สินที่ซื้อขายเป็นทรัพย์สินที่ถูกขโมย หรือเป็นทรัพย์สินหาย โดยหลักการซื้อขาย

¹ De Becker, op. cit., pp. 142 -- 143.

² The Civil Code of Japan, Art, 178.

³ De Becker, op. cit., pp. 144 -- 145.

⁴ The Civil Code of Japan, Art, 192 - 193.

ทรัพย์สินที่มีชื่อของผู้ขายนั้นยอมไม่ทำให้กรรมสิทธิ์โอนไปยังผู้ซื้อ แม้จะได้ส่งมอบทรัพย์สินนั้นให้แก่กันแล้ว และไม่ว่าผู้ซื้อจะสุจริตหรือไม่¹ แต่ผู้ซื้อก็ยังคงได้ดอกเบี้ยครบถ้วนที่ยังสุจริตอยู่² กรรมสิทธิ์จะตกแก่ผู้ซื้อในกรณีนี้ต่อเมื่อเจ้าของมิได้ติดตามเอาคืนภายในเวลาสองปีนับแต่เวลาที่ทรัพย์สินได้ตกขาย หรือถูกขโมยมาเมื่อพ้นระยะเวลา 2 ปี กรรมสิทธิ์โอนไปยังผู้ซื้อโดยสมบูรณ์³ แต่ผู้ซื้อจะต้องทำการซื้อขายโดยสุจริต ถ้าผู้ซื้อไม่สุจริตเจ้าของยอมใช้สิทธิติดตามเอาคืนได้เสมอในฐานะเจ้าของกรรมสิทธิ์ กฎหมายแห่งญี่ปุ่นได้นำหลัก "ตลาดอันเปิดเผย" มาบัญญัติเป็นข้อยกเว้นกรณีที่ทรัพย์สินที่ซื้อมันเป็นทรัพย์สินหายและทรัพย์สินที่ถูกขโมยมาโดยบัญญัติว่า

"แม้ว่าทรัพย์สินที่ซื้อมานั้นจะเป็นทรัพย์สินที่ขโมยมา หรือเป็นทรัพย์สินหายก็ตาม ถ้าหากผู้ซื้อได้ซื้อมาจากการขายหอคตลาด หรือจากตลาดโดยเปิดเผยหรือจากหอการค้าที่ขายทรัพย์สินนั้นแล้ว สิทธิของผู้ซื้อไม่เสียไป เว้นแต่เจ้าของจะได้ชดใช้ราคาที่ผู้ซื้อได้เสียไป"⁴

บทบัญญัติมาตรา 194 นี้เป็นบทบัญญัติคุ้มครองสิทธิของผู้ซื้อโดยสุจริต ในพฤติการณ์พิเศษไม่ให้เสียไป เว้นแต่เจ้าของจะได้ใช้สิทธิติดตามเอาคืนโดยชดใช้ราคาที่ผู้ซื้อได้เสียไป

¹ De Becker, op. cit, p. 147.

² The Civil Code of Japan, Art, 189.

³ The Civil Code of Japan, Art, 195.

⁴ The Civil Code of Japan, Art, 197.

แต่เจ้าของที่แท้จริงจะต้องใช้สิทธิติดตามไถ่ทรัพย์สินคืนภายในกำหนดเวลา 2 ปี นับแต่เมื่อทรัพย์สินนั้นหาย หรือถูกขโมยมา¹ เมื่อพ้นกำหนดเวลา 2 ปี กรรมสิทธิ์ ตกเป็นของผู้ซื้อโดยสมบูรณ์

กฎหมายแพ่งญี่ปุ่น นำหลักเกณฑ์เรื่อง "ตลาดอินเบ็คเคเย" มาเป็นข้อยกเว้น การใช้สิทธิติดตามของเจ้าของในกรณีทรัพย์สินหายหรือถูกขโมยมา กฎหมายแพ่งญี่ปุ่น ได้กำหนดระยะเวลาในการใช้สิทธิติดตามเอาไว้ให้เจ้าของใช้สิทธิติดตามไถ่ทรัพย์สินคืนโดยชดใช้ราคาที่ผู้ซื้อได้เสียไป ภายในกำหนดเวลา 2 ปี นับแต่ทรัพย์สินหาย หรือถูกขโมยมาและใช้บังคับแก่กรณีซื้อขายทรัพย์สินเท่านั้น ส่วนบทบัญญัติ มาตรา 1332 ของไทยเป็นข้อยกเว้นหลักทั่วไปในเรื่องผู้รับโอนไม่มีสิทธิคิดว่าผู้โอนใช้บังคับกับกรณีซื้อขายทรัพย์สินทุกชนิดและผู้ซื้อไม่จำเป็นต้องครอบครองทรัพย์สินนั้นแล้ว เหมือนอย่างเช่นในระบบสองสัญญา บทบัญญัติมาตรา 1332 ไม่ได้กำหนดระยะเวลาที่ให้อำนาจเจ้าของใช้สิทธิไถ่คืนและตามมาตรา 1332 เจ้าของไถ่คืนโดยชดใช้ราคาที่ซื้อมา ส่วนกฎหมายแพ่งญี่ปุ่นบัญญัติว่าชดใช้ราคาที่ผู้ซื้อเสียไป ซึ่งมีความหมายกว้างกว่าโดยรวมถึงค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ในการบำรุงรักษาทรัพย์สิน

จากบทบัญญัติกฎหมายของประเทศต่าง ๆ ดังกล่าวจะเห็นได้ว่า หลักเกณฑ์เรื่อง "ตลาดอินเบ็คเคเย" นี้เริ่มมีวิวัฒนาการขึ้นในประเทศอังกฤษ ตั้งแต่ใช้กฎหมาย แองโกลแซกซอนอันเป็นกฎหมายเก่าแก่อังกฤษ และได้กลายมาเป็นบทบัญญัติของกฎหมายประเทศต่าง ๆ ทั้งประเทศที่ใช้ระบบสัญญาเดี่ยวและประเทศที่ใช้ระบบสองสัญญาในการโอนกรรมสิทธิ์ เพื่อคุ้มครองผู้รับโอนโดยสุจริตในพฤติการณ์พิเศษ แต่

¹ De Becker, *op.cit*, p. 186.

เนื่องจากระบบการโอนกรรมสิทธิ์ทั้งสองระบบมีหลักเกณฑ์ในการโอนกรรมสิทธิ์แตกต่างกันจึงได้บัญญัติหลักเกณฑ์ เรื่องตลาดอันเปิดเผยไว้แตกต่างกันด้วย ตามแนวของกฎหมายอังกฤษถือหลักผู้รับโอนไม่มีสิทธิดีกว่าผู้โอน หลักตลาดอันเปิดเผยจึงเป็นข้อยกเว้นของหลักผู้รับโอนไม่มีสิทธิดีกว่าผู้โอน ส่วนอีกแนวหนึ่งถือตามหลักสมมุติฐานที่ว่า ผู้ครอบครองสิ่งหาทรัพย์สินถือว่าเป็นผู้มีสิทธิ เช่นอย่างเจ้าของ เช่นกฎหมายแพ่งเยอรมัน กฎหมายแพ่งฝรั่งเศส และกฎหมายแพ่งญี่ปุ่น ซึ่งกฎหมายของประเทศดังกล่าวนี้ ยอมรับหลักกฎหมายที่ว่าบุคคลจะต้องยอมรับและเชื่อในความสุจริตของบุคคล ฉะนั้นจึงมีข้อสันนิษฐานที่ว่า บุคคลใดครอบครองทรัพย์สินโดยยอมถือว่าบุคคลนั้นเป็นเจ้าของ¹ หลักนี้ใช้เฉพาะสิ่งหาทรัพย์สินที่เจ้าของสมัครใจมอบความครอบครองทรัพย์สินนั้นให้แก่บุคคลอื่น² เช่นผู้รับจำนำ ผู้ยืมของ ผู้รับฝากทรัพย์สินหรือตัวแทน ซึ่งจำหน่ายทรัพย์สินนั้นให้แก่บุคคลที่สามโดยละเมิด แต่หลักเกณฑ์นี้ไม่นำไปใช้กับกรณีทรัพย์สินหาย ถูกขโมย หรือถูกพวาก การครอบครองโดยเจ้าของมิได้ตั้งใจ ซึ่งเป็นข้อยกเว้นของหลักเกณฑ์นี้ เจ้าของสามารถติดตามเอาคืนจากบุคคลที่สามได้ เว้นแต่จะไต่ชื่อมาจากตลาดอันเปิดเผย หลักเกณฑ์เรื่องตลาดอันเปิดเผยเป็นข้อยกเว้นของข้อยกเว้น แม้ทรัพย์สินที่ชื่อมาจะเป็นทรัพย์สินสูญหาย ถูกขโมย หรือเป็นทรัพย์สินที่ถูกพวากจากการครอบครองโดยเจ้าของมิได้ตั้งใจ เจ้าของก็ติดตามเอาคืนไม่ได้ เว้นแต่จะชดใช้ราคา อันเป็นหลักคุ้มครองผู้รับโอนโดยสุจริต กฎหมายแพ่งของไทยเรื่องซื้อขายใช้ระบบสัญญาเดียวในการโอนกรรมสิทธิ์³

¹ พิลัย สิมศิริวงศ์, การไต่มาซึ่งกรรมสิทธิ์โดยทางอื่นนอกจากนิติกรรม (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชานิติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2506), หน้า 231.

² เรื่องเดียวกัน.

³ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 458

เจ้าของที่แท้จริงเท่านั้นมีอำนาจจนกรรมสิทธิ์ได้ บทบัญญัติ มาตรา 1332 เป็นของ
 ยกเว้นของหลักผู้รับโอนไม่มีสิทธิ์กว่าผู้โอน ผู้ซื้อได้สิทธิ์ตามมาตรา 1332 ตั้งแต่
 เวลาที่ทำสัญญาซื้อขายกันเสร็จสิ้นโดยมีต้องมีการส่งมอบการครอบครอง ซึ่งต่างกับ
 กรณีบุคคลหลายคนเรียกเอาสิ่งหาทรัพย์สินเดียวกันโดยอาศัยหลักกรรมสิทธิ์ต่างกัน
 ตามมาตรา 1303 บทบัญญัติมาตรา 1332 จึงต่างกับหลักเกณฑ์เรื่องตลาดอันเปิดเผย
 ของกฎหมายแพ่งฝรั่งเศส ซึ่งหลักเกณฑ์เรื่องตลาดอันเปิดเผยของกฎหมายแพ่ง
 ฝรั่งเศสเป็นเพียงข้อยกเว้นของข้อยกเว้นของหลักกฎหมายที่ว่า ผู้ครอบครองสิ่งหาทรัพย์สิน
 ถือว่าเป็นผู้มีสิทธิ์เช่นอย่างเจ้าของ ดังได้กล่าวมาแล้วข้างต้น เมื่อพิจารณาหลักเกณฑ์
 เรื่องตามมาตรา 1332 ของไทยมีที่มาจากหลักเกณฑ์เรื่องตลาดอันเปิดเผยของกฎหมาย
 แห่งอังกฤษ เป็นกรณีที่กฎหมายเลือกให้ความคุ้มครองบุคคลภายนอก ผู้รับโอนโดยสุจริต
 จากการซื้อขายอันเปิดเผย ซึ่งมีที่มาจากหลักกฎหมายที่ว่า "ผู้สุจริตด้วยกัน ผู้ประมาท
 เลินเลอยยอมเสียเปรียบ" การซื้อขายเป็นวิธีสำคัญที่สุดในการโอนกรรมสิทธิ์ หลักเกณฑ์
 การซื้อขายในตลาดอันเปิดเผย บัญญัติขึ้นเพื่อคุ้มครองผู้สุจริต และทำการทุกอย่างด้วย
 ความสุจริต เป็นการสร้างความมั่นใจให้แก่ผู้ซื้อ เพื่อผลประโยชน์ทางด้านการธุรกิจ
 การค้า และนโยบายของรัฐเป็นสำคัญใหม่หนึ่งจะกล่าวถึงที่มาและปรัชญาของมาตรา 1332
 เท่านั้น ส่วนหลักเกณฑ์ของมาตรา 1332 จะได้แยกอธิบายในบทต่อไป